WARMIŃSKO-MAZURSKI
URZĄD WOJEWÓDZKI
w Olsztynie
10-575 OLSZTYN
Al. Marsz. J. Piłsudskiego 7/9

Olsztyn, dnia 11 kwietnia 2016 r.

PS-IV.431.4.20.2015.MW

Pani
Elżbieta Kuczmarska
Dyrektor Powiatowego Centrum
Pomocy Rodzinie
ul. gen. Władysława Andersa 12
14-200 Iława

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Działając na podstawie upoważnienia Wojewody Warmińsko-Mazurskiego Nr FK-VI.0030.1218..2015 z dnia 24 listopada 2015 roku (akta kontroli str. 9) zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko – Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego Olsztynie – zamiejscowe stanowiska pracy w delegaturze Urzędu w Elblągu w składzie:

1. Marek Wojtas - główny specjalista, kierujący zespołem oraz
2. Agnieszka Błaszczyk - główny specjalista,

przeprowadził kontrolę problemową w trybie zwykłym w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Iławie. Czynności kontrolne rozpoczęto w dniu 7 grudnia i zakończono w dniu 9 grudnia 2015 roku. Przedmiotem kontroli była ocena działalności organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w zakresie oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej lub w rodzinnym domu dziecka oraz oceny rodzin zastępczych i prowadzących rodzinny dom dziecka, w świetle przepisów ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. 2015, poz.332 ze zm.) – zwanej dalej ustawą lub ustawą o wspieraniu rodziny,

W wystąpieniu pokontrolnym użyto następujących skrótów:

- Centrum, PCPR, kontrolowana jednostka - co oznacza: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Iławie;
- organizator - co oznacza: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Iławie;
- kierownik kontrolowanej jednostki - co oznacza: dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Iławie, panią Elżbietę Kuczmarską.

Kontrola obejmowała okres od dnia 1 stycznia 2013 roku do dnia jej zakończenia. Fakt jej przeprowadzenia odnotowano w rejestrze prowadzonym przez kontrolowaną jednostkę. Kontrolę przeprowadzono w obecności pani Elżbiety Kuczmarskiej – dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Iławie, w oparciu o analizę prowadzonej dokumentacji oraz informacje i wyjaśnienia przekazane przez ww. oraz pracowników Centrum.

Działalność Centrum w zakresie objętym kontrolą ocenia się **pozytywnie z nieprawidłowościami.**

USTALENIA KONTROLI

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Iławie zostało wyznaczone na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Organizację oraz zasady funkcjonowania Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Iławie określa regulamin organizacyjny (akta kontroli, str. 12-19), stanowiący załącznik do Uchwały Nr 214/708/10 Zarządu Powiatu Iławskiego z dnia 13 lipca 2010 roku w sprawie uchwalenia Regulaminu Organizacyjnego Powiatowemu Centrum Pomocy Rodzinie w Iławie, zmienionego Uchwałą Nr 19/66/11 z dnia 29 marca 2011 roku oraz Uchwałą Nr 79/340/12 z dnia 3 kwietnia 2012 roku.
Przepisy § 19^1 ww. regulaminu określają zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, w tym ocenę sytuacji dzieci przebywających w pieczy zastępczej. Przedmiotowy dokument nie uwzględniał jednak zadań organizatora w zakresie oceny rodzin zastępczych lub prowadzących rodzinne domy dziecka. Nie uwzględniał również przepisów, wprowadzonych ustawą z dnia 25 lipca 2014 roku o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych ustaw (Dz.U.2014, poz.1188).
Powyższa nieprawidłowość wynika z przyczyn organizacyjnych, co skutkować może nierealizowaniem niektórych ustawowych zadań organizatora bądź realizacją tych zadań niezgodnie z obowiązującym stanem prawnym.

Liczbę rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka funkcjonujących na terenie powiatu iławskiego oraz liczbę umieszczonych w nich dzieci, na dzień 7 grudnia 2015 roku, przedstawia poniższa tabela.:

typ rodzin	**liczba rodzin**	**liczba dzieci**
spokrewnione	77	101
niezawodowe	27	39
zawodowe	2	7
zawodowe pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego	1	2
rodzinny dom dziecka	2	17
RAZEM	109	166

(akta kontroli, str. 20)

Kontroli poddano szesnaście losowo wybranych akt osobowych dzieci (akta kontroli str. 21 – 127) umieszczonych w rodzinach zastępczych, w zakresie dokumentacji dotyczącej dokonywanej oceny, o której mowa w art. 128 pkt. 1 ustawy. Analizie poddano dwie ostatnio dokonane oceny sytuacji dzieci, tj. w następujących terminach:

- 21 stycznia; 26 luty; 9,20 marca; 22 kwietnia; 5,8,14,21,22 maja; 1,2,11,22 czerwca; 20 lipca; 17 sierpnia; 7,21,22 września; 12,20,22,23 października; 20,23,19 listopada; 4 grudnia 2015 roku;
- 4 listopada, 1 grudnia 2014 roku.

Oceny sytuacji dzieci przeprowadzone były zgodnie z art. 131 ust. 1 ustawy tj. w przypadku dzieci poniżej 3 lat nie rzadziej niż co 3 miesiące, a w przypadku dzieci starszych nie rzadziej niż co pół roku. W miarę potrzeb dziecka organizator dokonywał oceny jego sytuacji na posiedzeniu doraźnym. Powodem organizacji przedmiotowych posiedzeń było głównie omówienie problemów opiekuńczo-wychowawczych występujących w rodzinie zastępczej, jak również sporządzanie opinii, o których mowa w art. 139 a ustawy.

Ustalono, że na ww. posiedzenia zapraszano asystentów rodziny, a w przypadku ich

braku, przedstawiciela podmiotu organizującego pracę z rodziną. Ponadto stwierdzono, że we wszystkich kontrolowanych przypadkach w posiedzeniach nie uczestniczył pedagog, co jest niezgodne z art. 130 ust. 1 pkt 2 ustawy (akta kontroli, str. 21-127). W pisemnym wyjaśnieniu z dnia 9 grudnia Dyrektor Centrum poinformował „w posiedzeniach zespołu w sprawie okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Iławie nie uczestniczy pedagog ponieważ struktura organizacyjna naszej jednostki nie przewiduje zatrudnienia takiej osoby. Zapraszamy na posiedzenia zespołów pedagogów szkolnych, którzy na co dzień pracują z dziećmi i najlepiej ich znają, w miarę możliwości starają się uczestniczyć w posiedzeniach. Jednocześnie należy podkreślić, iż większość pracowników ww. Centrum posiada wykształcenie wyższe pedagogiczne (...), zatem zatrudnienie osoby jedynie na potrzeby posiedzeń zespołu jest niezasadne" (akta kontroli str. 128-129). Ponadto stwierdzono, że w posiedzeniach w szesnastu przypadkach (ocena z dn.17.08.2015, z dn. 20.03.2015 i 21.09.2015, z dn. 07.09.2015, . z dn.02.06.2015 i 04.12.2015r. z dn. 22.05.2015 i 23.11.2015r. z dn. 22.10.201505.05.2015. z dn. 14.05.2015 i 20.11.2015r. z dn. 23.10.2015r., dn. 04.12.2015 i 11.06.2015r, . z dn. 23.11.2015 i 21.05.2015, z dn. 201 10.2015, z dn. 22.06.2015 i 22.09.2015, z dn. 19.11.2015, z dn. 01.06.2015 i 01.12.2014, . z dn. 20.07.2015r, .24.04.2015, 12.10.2015) nie uczestniczył psycholog, co jest niezgodne z art. 130 ust. 1 pkt 3 ustawy (akta kontroli, str. 21-127). W pisemnym wyjaśnieniu z dnia 9 grudnia 2015 r. dyrektor Centrum poinformował „psycholog w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Iławie jest zatrudniony na ½ etatu, są bardzo duże potrzeby konsultacji i pracy indywidualnej z dziećmi i rodzicami, zatem zobligowanie psychologa do uczestnictwa we wszystkich posiedzeniach zespołu znacznie zmniejszyłoby możliwości jego pracy bezpośrednio z dzieckiem i rodziną, w związku z tym psycholog uczestniczy w posiedzeniach zespołu jedynie w przypadkach wymagających jego obecności". (akta kontroli str. 128-129).

Stwierdzona nieprawidłowość w zakresie braku pedagoga, czy psychologa na posiedzeniach zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka skutkować może brakiem planowania właściwych oddziaływań pedagogiczno-psychologicznych.

Przebieg posiedzenia w sprawie oceny dokumentowano w formie dokumentu pn. „Ocena sytuacji dziecka" Analiza szesnastu losowo wybranych okresowych ocen sytuacji dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych (akta kontroli, str. 21-127) wykazała następujące nieprawidłowości:

1) w siedmiu przypadkach (.) - brak zapisów potwierdzających dokonanie analizy stosowanych metod pracy z dzieckiem, o której mowa w przepisach art. 129 pkt 2 ustawy. Oceny nie zawierały zapisów zwłaszcza w sferze opiekuńczej, (samodzielności dziecka), społecznej, czy rozwojowej lub ograniczały się do wymiany stosowanych metod pracy bez dokonywania ich analizy (akta kontroli, str. 21-127).

Z pisemnego wyjaśnienia z dnia 9 grudnia 2015 r. dyrektora Centrum wynika, że „metody pracy z dzieckiem są omawiane podczas posiedzenia każdego zespołu, jednak nie zawsze są one szczegółowo zapisywane w protokole" (akta kontroli str. 128-129).

2) we wszystkich skontrolowanych przypadkach brak zapisów potwierdzających informowanie sądu o potrzebie umieszczenia dziecka w placówce działającej na podstawie przepisów o systemie oświaty, działalności leczniczej lub pomocy społecznej, co jest niezgodne z art. 129 pkt 7 ustawy.

Z pisemnego wyjaśnienia dyrektora Centrum wynika, że nie dokonywano zapisów w ww.

zakresie „(…) ponieważ dotychczas nie było takiej potrzeby i pominięto ten punkt" (akta kontroli str. 128-129).
Niezapisanie podczas organizowanych posiedzeń w sprawie oceny sytuacji dziecka informacji, o których mowa w art. 129 pkt 2,7 ustawy, skutkowało sporządzeniem w sposób nierzetelny oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej.

Nie wniesiono uwag do oceny dokonywanej w obszarach, o których mowa w art. 129 pkt 1,3,4,5 i 6 ustawy, tj. w zakresie:

- ustalania aktualnej sytuacji rodzinnej dziecka;
- modyfikowania planu pomocy dziecku;
- monitorowania procedur adopcyjnych dzieci z uregulowaną sytuacją prawną umożliwiająca przysposobienie,
- oceny stanu zdrowia dziecka i jego aktualnych potrzeb,
- oceny zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Po dokonaniu okresowej oceny sytuacji dziecka, organizator rodzinnej pieczy zastępczej, zgodnie z art. 131 ust. 2 ustawy, formułował na piśmie opinię dotyczącą zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej, a następnie przekazywał ją do właściwego sądu.

Przedmiotem kontroli była również ocena rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka dokonana przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Stwierdzono, iż organizator do 2015 roku nie dokonywał ww. ocen, co pozostaje w sprzeczności z art. 134 ust. 1 ustawy.
Dyrektor Centrum w swoim wyjaśnieniu (akta kontroli, str. 130) wskazał, iż dokonywanie przedmiotowych ocen rozpoczęto w 2015 roku. Ponadto utrzymywał, iż „ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (…) wprowadziła duże zmiany w dotychczasowej pracy z rodzinami zastępczymi, wymagała całkowitego przeorganizowania pracy (…), jednocześnie obligując do wykonywania szeregu zadań nierealizowanych wcześniej. W związku z koniecznością usystematyzowania tej pracy wprowadzaliśmy sukcesywnie w życie nowe wymogi. Zdecydowaliśmy, iż oceny rodzin zastępczych będziemy dokonywali po upłynięciu pewnego okresu czasu od wprowadzenia diametralnych zmian legislacyjnych, aby obiektywnie ocenić sposób realizowania przez rodziny zadań nałożonych na nie. Należy podkreślić, iż dużym utrudnieniem jest brak narzędzi służących do dokonywania m. in. oceny rodziny. Chcąc rzetelnie dokonać oceny poszczególnych rodzin wypracowaliśmy swoje procedury, których przemyślenie i przygotowanie również wymagały czasu".
Powyżej wskazana nieprawidłowość mogła skutkować niepodjęciem w odpowiednim czasie właściwych działań wobec dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej.

Analizie poddano dokumentację jedenastu rodzin zastępczych, w zakresie dokonywanej oceny, o której mowa w art. 132 ustawy, w tym osiem rodzin spokrewnionych, dwie rodziny zawodowe oraz prowadzącego rodzinny dom dziecka.
Dokumentacja zawierała ocenę: warunków bytowych, mieszkaniowych, sytuacji zdrowotnej rodziny zastępczej oraz ocenę jakości wykonywanej pracy przez rodzinę zastępczą dokonaną w obszarach, o których mowa w art. 40 ust. 1 ustawy. Organizator dokonał również oceny pod względem predyspozycji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, w ramach której sprawdził, czy osoby tworzące rodzinę zastępczą bądź rodzinny dom dziecka nadal spełniają warunki wskazane w art. 42 ustawy. Stwierdzono, że we wszystkich przypadkach poddanych kontroli, oceny zawierały stosowne oświadczenia w zakresie danych wskazanych w art. 42 ust. 1 pkt 2-4 oraz ust. 2 i 3 ustawy.

Ustalono także, iż rodziny zastępcze i prowadzący rodzinne domy dziecka zostali poinformowani o ustalonych zasadach przeprowadzania przedmiotowej oceny, w tym również o możliwości wniesienia zastrzeżeń do starosty oraz procedurze odwoławczej.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, działając w oparciu o art. 197d ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wnoszę o podjęcie przez dyrektora jako osobę odpowiedzialną za ich powstanie, stosownych działań, mających na celu ich wyeliminowanie oraz realizację następujących zaleceń:

1. Dokonać niezbędnych zmian dostosowujących regulamin organizacyjnym Centrum do obowiązującego porządku prawnego. Kopię dokumentu przedłożyć do wglądu organowi kontroli. Termin realizacji – 1 miesiąc.
2. Oceny rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka dokonywać z zachowaniem terminów określonych w art. 134 ust. 1 ustawy. Termin realizacji - na bieżąco.
3. Dokonywać oceny sytuacji dziecka, z uwzględnieniem osób wskazanych w art. 130 ust.1 ustawy. Termin realizacji - na bieżąco.
4. Rzetelnie dokumentować informacje, o których mowa w art. 129 pkt 2,7 ustawy. Termin realizacji - na bieżąco.

Kontrolowanej jednostce przysługuje prawo zgłoszenia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego i/lub zawartych w nim zaleceń pokontrolnych na zasadach określonych w art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Termin na wniesienie zastrzeżeń wynosi 7 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego wraz z zaleceniami. W przypadku niezgłoszenia zastrzeżeń, proszę o poinformowanie Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, w terminie 30 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia.

Podstawa:

- § 14 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 roku w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. 2015 poz. 1477),
- art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U. 2015 poz. 332).

Do wiadomości:

1) Starosta Powiatu Iławskiego
   ul. gen. Władysława Andersa 2a
   14-200 Iława
2) a/a

Z up. WOJEWODY WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO
Joanna Kozłowska
Kierownik Oddziału
w Wydziale Polityki Społecznej